

Békéscsabai Járásbíróság
útján
Alkotmánybíróság részére!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV / 1004-0/2019
Érkezett:	2019 JÚN 13.
Példány:	1
Melléklet:	1 db
Kezeli iroda:	15

Tárgy: alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Dr. Ipkovich Eszter ügyvéd

Németh Ádám

indítványozó mellékelt

meghatalmazással igazolt jogi képviselőjeként a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 12.Bf.305/2018/104. számú ítélete ellen az Abtv. 27. § -a alapján

alkotmányjogi panasz

terjesztek elő, tekintettel arra, hogy az említett döntés alapjául szolgáló eljárásban – így a Békéscsabai Járásbíróság előtt folyamatban volt 11.B.216/2017. számú eljárásban, valamint az ezt követő, másodfokú eljárásban is - sérült az indítványozó Alaptörvény XVIII. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, valamint az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésében foglalt joga, miszerint senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani, és ennek következtében a támadott ítélet is Alaptörvénybe ütközik.

Az indítványozó az alkotmányjogi panasszal érintett bírói döntés IV. rendű vádlottja.

Németh Ádám a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, további jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az ügyben felülvizsgálati eljárás, perújítás nincs folyamatban, azonban a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.49/2019/9. számú átirata szerint a Németh Ádám vonatkozásában előterjesztett, törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat kezdeményezése tárgyában írt kérelmet a büntetőeljárás iratainak beszerzését követően a Fellebbviteli Ügyészség a Legfőbb Ügyészségre fogja felterjeszteni, így nem zárható ki, hogy az ügyben törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati eljárás indul.

I. Tényállás

A Vas Megyei Rendőr-főkapitányság, Bűnügyi Igazgatóság, Bűnügyi Osztály, Vizsgálati Alosztálya a 18000-51/2016.bü számú – 2016. május 18. napján indult - ügyben nyomozást folytatott a 2012. évi C. törvény (Btk.) 184. (1) bekezdésébe ütköző és az (1) bekezdés szerint minősülő kínálással, átadással, forgalomba hozatallal, kereskedéssel elkövetett új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntettének gyanúja miatt.

A büntetőeljárás keretében az eljáró hatóság az indítványozót 2016. június 20. napjától kezdődően őrizetbe vette, majd a Szombathelyi Járásbíróság nyomozási bírója 2016. június 23. napján Németh Ádám előzetes letartóztatását rendelte el.

a)

Már a nyomozati szakban – az előzetes letartóztatás elrendelését követően haladéktalanul, 2016. június 23. napján – az indítványozót ügyészi kérelemre a Közép-dunántúli Országos BV Intézetben, Székesfehérváron helyezték el.

Az intézkedést az ügyben eljáró meghatalmazott védő sérelmezte, tekintettel arra, hogy az eljárás továbbra is Szombathelyen volt folyamatban, az ügyben szombathelyi székhelyű védő járt el, és az ügyfél védőjével történő konzultációjának jogát ellehetetlenítette az említett intézkedés. Ezt a jogellenes állapotot az is nehezítette, hogy az átszállítást követően az indítványozó „technikai okok miatt” telefonon sem tudta felvenni a kapcsolatot a védővel.

Az ügyészség az intézkedést akként indokolta, hogy az indítványozó átszállítása Szombathelyről, a nyomozás érdekében történik. E körben a védő panaszában kiemelte, hogy a Szombathelyi Büntetés-végrehajtási Intézményen belül az Intézménynek kell gondoskodnia a vádlott-társak megfelelő elkülönítéséről, és ezen intézményi nehézség nem korrigálható a vádlott jogainak csorbításával.

A panaszt a Vas Megye Főügyészség röviden elutasította azzal, hogy a vádlottak összebeszélésének megakadályozása olyan érdek, amely megalapozza az intézkedés jogszerűségét, és kiemelte, hogy a kapcsolattartás megoldása a védő joga és kötelezettsége.

Az indítványozó a székesfehérvári BV Intézetből ezt követően Szegedre került áthelyezésre a büntetőügy Békéscsabára történő áttételét követően, ahol jelenleg is tartózkodik.

Itt szükséges megjegyezni, hogy a büntetőeljárás tartalma alatt az indítványozót több esetben is – körszállítás keretében – egy-egy hét időtartamra átszállították a Szombathelyi BV Intézetbe, mivel Szombathelyen folyamatban volt ellene egy másik eljárás is, és ezekben az esetekben is megoldható volt a vádlott-társak megfelelő elkülönítése.

Ezzel együtt megállapítható, hogy a letartóztatás elrendelését követően haladéktalanul foganatosított átszállításnak méltányolható indoka nem volt, az indítványozó védelemhez való jogát azonban az eljárás egészében jelentősen sértette az említett intézkedés.

A büntetőügy személyi és tárgyi összefüggésekre tekintettel áttételre került a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság, Bűnügyi Igazgatóság, Felderítő Osztályához, és ott egyesítésre került a 04000/59/2016.bü. számú – 2016. május 11. napján indult – büntetőügyhöz.

Az ügyben a tizenhárom gyanúsítottból – későbbiekben vádlottból - tizenegy esetében előzetes letartóztatásra kerül sor az alábbiak szerint:

- I. r. vádlott: 2016. július 05. napjától a másodfokú bíróság határozathozataláig,
- II. r. vádlott: 2016. június 20. napjától a másodfokú bíróság határozathozataláig,
- III. r. vádlott: 2016. június 20. napjától a másodfokú bíróság határozathozataláig,
- IV. r. vádlott, indítványozó: 2016. június 20. napjától a másodfokú bíróság határozathozataláig,
- V. r. vádlott: 2016. június 20. napjától a másodfokú bíróság határozathozataláig,
- VI. r. vádlott 2016. június 20. napjától 2017. március 21. napjáig, ezt követően 2018. június 21. napjától a másodfokú bíróság határozathozataláig,
- VII. r. vádlott: 2016. október 14. napjától 2017. április 13. napjáig,

VIII. r. vádlott: 2016. szeptember 1. napjától 2017. május 2. napjáig,
IX. r. vádlott: 2016. szeptember 1. napjától 2017. február 28. napjáig,
X. r. vádlott: 2016. június 27. napjától 2018. március 29. napjáig,
XI. r. vádlott: 2016. június 27. napjától 2018. március 29. napjáig.

Az ügyben a Békéscsabai Járási Ügyészség - a Békéscsabai Járásbíróságnak 2017. augusztus 21. napján benyújtott – B.706/2016-349/III. számú vádiratában emelt vádat.

A Békéscsabai Járási ügyészség az írt vádiratának 42-43. oldalain részletesen számot adott azon bírák neveiről, akik az ügy további elintézéséből az 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) alapján ki vannak zárva.

A vádirat az indítványozót érintően azt a tényállást tartalmazta, hogy az indítványozó IV. r. vádlott és három vádlott társa 2013. évtől kezdődően bünszervezet keretében új pszichoaktív szert értékesítettek különböző személyek részére, és az új pszichoaktív anyagot I. és II. rendű vádlottaktól szerezték be.

b)

A 2012. évi C. törvény (Btk.) 184. § (2) bekezdése kimondja, hogy a 184-184/C § alkalmazásában új pszichoaktív anyagon az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni.

A kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, továbbá az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékbe vételéről és jegyzékeinek módosításáról szóló 66/2012. (IV.2.) Korm. rendelet 1. §-ának 34. pontja szerint a kormányrendelet 1. mellékletének C) jegyzékén szereplő anyag vagy vegyületcsoport minősül új pszichoaktív anyagnak.

A vádirat a IV. r. vádlottat érintően csupán négy alkalommal/helyszínen történt lefoglalás során említett konkrét vegyületeket: 2013. március 22. napján, 2013. április 10. napján, 2013. október 28. napján, valamint 2016. június 20. napján – a rendőrségi realizálás napján – két helyszínen lefoglalt anyagok tekintetében.

A vádirat ezen túlmenően – meg nem határozható mennyiségre és alkalomra vonatkozóan – három évre vetítve csupán „új pszichoaktív anyag tartalmú szereket” említ, „herbál” „kristály” és „tabletta” gyűjtőfogalmakat használva.

Mivel a bűncselekmény tárgya meghatározásának konkrét vegyület megjelölésével kell történnie, a – Vas és Zala megyei – kialakult bírói gyakorlat szerint a pszichoaktív szer meghatározása **szakkérdés**. Erre való hivatkozással a védelem már az első tárgyaláson – 2017. november - indítványozta az ügyben a nyomozati szakban kirendelt vegyészszakértő bírósági tárgyaláson történő meghallgatását. A védelem azt szerette volna a szakértőtől megtudni, hogy le nem foglalt anyag esetében megállapítható-e teljes bizonyossággal, hogy pszichoaktív anyagról van-e szó, illetve ha igen, annak hatóanyag tartalma miként határozható meg, tekintettel arra, hogy a kábítószerekkel ellentétben a pszichoaktív szereknél nincs olyan becsült érték, amelyet a büntetőügyben alkalmazni rendel a jogalkotó.

Az eljáró bíróság felhívta a védelmet, hogy kérelmét írásban terjessze elő, ami határidőben megtörtént. Az ezt követő tárgyalási napokon – 2018. február 12, 13, 14, 2018. március 26, 27, - az indítvány elbírálására nem került sor, az csupán a perbeszéd megkötését közvetlenül megelőzően 2018. május 3. napján kelt, és 2018. május 10. napján kézbesített végzésben került elutasításra.

c)

A tárgyalások alkalmával az ügyészi vádirat akként került pontosításra a **Magyar Posta nyilvántartása alapján**, hogy immár az adott időszakban – az I. II. és III. rendű vádlottaktól érkező – **valamennyi** Szombathelyre küldött csomagot ügyfelem „rendelésének” minősített a vádhatóság, annak ellenére, hogy a csomagok tartalma nem volt ismert, és a címzettek olyan létező személyek voltak, akik az eljárás során beszerzett adatok szerint a IV. r. vádlotthoz és társaihoz nem voltak köthetők, és mint ilyenek, az ügyben nem szerepeltek.

Az eljáró ügyész a saját Facebook profiljáról keresett rá az egyik ilyen ügyben nem szereplő személyek **közösségi adatlapjára** és azt kinyomtatva benyújtotta az eljáró bíróságnak, bizonyítván vele, hogy az ügyben szereplő vádlottakat a személy **ismeri**.

A rendhagyó vádhatósági bizonyítást követően a védelem indítványt tett rá, hogy a vádhatóság által említett személyt, illetve a Magyar Posta adatszolgáltatásával felmerült személyeket az eljáró bíróság hallgassa meg tanúként, tekintettel arra, hogy a nyomozati szak ideje alatt sem került rá sor, mert nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy ezek a személyek a vádlottakkal bármilyen kapcsolatban állnának.

A védelem indítványozta továbbá, hogy a csomagok átvevői között fellelhető nevek vonatkozásában szerezze be az eljáró bíróság a szombathelyi hatóságoktól a vonatkozó iratokat, tekintettel arra, hogy ezen a személyekkel szemben feltehetően ugyanezen csomagok okán is eljárás indult.

A 2018. május 15. napján megkezdett ügyészi perbeszédben az indítványozó cselekvőségével kapcsolatos olyan új nevek is elhangzottak – mint a IV. rendű vádlott érdekében és nevében eljáró személyek – akik az eljárásban addig nem kerültek említésre, így a védelem a perbeszédében ismételten hivatkozott a bizonyítás felvételének szükségességére, tekintettel arra, hogy az eljárásban olyan adatokra hivatkozik az ügyészség, melyek nem merültek fel az eljárásban, így bizonyítás tárgyát sem képezhették. (11.B.216/2017/215. számú jegyzőkönyv 105. oldal 2-3 bekezdések)

A védelem indítványozta továbbá, hogy a kialakult joggyakorlat megállapíthatósága okán a bíróság szerezze be a Körmenyi és Zalaegerszegi Járásbíróságok hivatkozott ítéleteit.

Az eljáró Járásbíróság a bizonyítási indítványról részben nem rendelkezett, részben elutasította, a perbeszédben felvetett problematikával kapcsolatosan nem nyilatkozott, a bizonyítási indítványok elbírálásának hiányáról az ítélete indokolásában sem adott számot, ugyanakkor a vádhatósági felvetéseket ítéleti tényállásának alapjául fogadta el.

A szakértő meghallgatásának elutasítását az eljáró bíróság ítéletében tömören azzal indokolta, hogy annak teljesítése az eljárás elhúzódását eredményezte volna, és hogy a szakértő a le nem foglalt

anyagról nem tud állást foglalni, hiszen az csak fikció, a pszichoaktív szerré történő minősítés a bírói mérlegelés körébe tartozó jogkérdés. (11.B.216/2017/227. számú ítélet 96. oldal 3 bekezdés)

Az elsőfokú ítéletében a bíróság a IV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bünszervezetben, társtettesként elkövetett új pszichoaktív anyaggal visszaélés bűntettében [Btk. 184 § (1) bekezdés 4. fordulata], ezért öt 6 (hat) év 10 (tíz) hónap fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre, 8 év közügyektől eltiltásra ítélte, 4.112.476,- Ft értékben vagyonelkobzást rendelt el, valamint kötelezte a őt – önállóan és egyetemlegesen mindösszesen 5.189.903,- Ft bűnügyi költség megfizetésére. Egyebekben a vádlott előzetes letartóztatását fenntartotta.

Az ítélet ellen valamennyi vádlott fellebbezést jelentett be. IV. r. vádlott megalapozatlanság, valamint téves minősítés okán, elsődlegesen hatályon kívül helyezés érdekében.

d)

A Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság felülvizsgálata során a 2018. december 13. napján kelt végzésével a – valamennyi letartóztatásban lévő - vádlott letartóztatását fenntartotta.

A végzést a másodfokú eljárás lefolytatására kijelölt tanács hozta meg, mely tanács mindhárom tagja (I. [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]) a Békéscsabai Járási Ügyesség vádiratában foglaltak szerint az ügy további elintézéséből kizártnak minősült, tekintettel arra, hogy az ügyben a régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja alapján nyomozási bíróként jártak el.

A IV. rendű vádlott, amint tudomást szerzett a másodfokú tanács összetételéről, levelet küldött a tanács elnökének, melyben felhívta a figyelmet arra, hogy a felállt tanács tagjai a vádirat szerint kizártnak minősülnek.

[REDACTED] 18. december 10. napján írt válaszában a IV. rendű vádlottat az alábbiak szerint tájékoztatta.

„[...] a vádirat benyújtása (2017. augusztus 21.) óta hatályba lépett 2018. július 1. napján az új Be. (2017. évi XC. törvény), amelynek 869. § (1) bekezdése szerint a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként eljáró bíró a 2016. november 30. után indult büntető eljárásban minősül kizártnak, a jelen ügy pedig 2016. november 30. előtt indult.”

A jogi képviselő csupán az előzetes letartóztatást fenntartó végzés kézhezvételekor értesült hivatalosan a másodfokú tanács összetételéről. A végzés elleni fellebbezésben részletesen feltárta az Alkotmánybíróság 25/2017. (X. 17.) Alkotmánybírósági határozatában foglaltakat, és felhívta a figyelmet arra, hogy a rendelkezésre álló információk alapján van olyan törvényszéki bíró, aki az adott ügyben korábban nem járt el.

A védelem kifogásolta továbbá, hogy az előzetes letartóztatás egy éves felülvizsgálata a rendelkezésre álló okiratok alapján elmaradt.

Észrevételezte továbbá, hogy a védelem a kitűzött tanácsülés napjának délutánján kapta kézhez mind az ügyészégi indítványt, mind a tanácsülésről időpontjáról szóló értesítést, így észrevételeit, indítványát az ügyben nem tudta megtenni.

Ezt követően a másodfokú tanács 2019. év január hó 28. és 30. napján megtartotta nyilvános ülését, melyre a védelem határidőben eljuttatta 14 oldalas fellebbezését.

A fellebbezésben foglaltakat fenntartva kiemelte, hogy a megalakult tanáccsal kapcsolatosan jogi aggályok továbbra is fennállnak, egyebekben a védelem kérte, hogy az iratellenesség és megalapozatlanság érdekében az ügyészi vádbeszédben elhangzott személyek vonatkozásában a Törvényszék vegyen fel bizonyítást.

e)

Ezen túlmenően a szakértő meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványát fenntartotta azzal, hogy amennyiben elutasításra kerül az indítvány, az új Be. 190. n§ (2) a) pontja alapján **magánszakértőt** kíván megbízni.

Tekintettel arra, hogy az elsőfokú eljárás az új Be. hatálybalépése előtt lezárult, a vádlottnak az új Be. alapján történő indítványozási joga a másodfokú eljárásban, a másodfokú eljárással kapcsolatosan nyílt meg.

A Be. idézett szakasza alapján a terhelt és a védő szakértőnek magánszakértői vélemény elkészítésére akkor adhat megbízást, ha a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság a szakértő kirendelésére vonatkozó indítványukat elutasította, ezért az első tárgyalási napon a védelem be is jelentette bizonyítási indítványát.

Az eljáró törvényszéki tanács a bizonyítási indítványokat elutasította, és a perbeszédeket és a vádlottak felszólalását követően a tárgyalást határozat meghozatala és kihirdetési céljából elnapolta. Új tárgyalási határnapul 2019. február 14. napját tűzte ki.

A másodfokú bíróság a fent írt napon ítéletet hirdetett, melynek keretében – az elsőfokú bíróság tényállásának helybenhagyása mellett – a IV. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát 5 (öt) év 10 (tíz) hónapra, a közügyektől eltiltás tartamát 6 (hat) évre enyhítette.

A szakértő elutasítását a másodfokú bíróság lényegében az elsőfokú bíróság indokolásának fenntartásával indokolta, hozzátéve, hogy az ügyben „[...] **valamennyi lefoglalt anyag pszichoaktív anyagnak minősül. Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy a le nem foglalt anyagok is új pszichoaktív anyagok voltak.**” (12.Bf.305/2018/104. számú ítélet 14. oldal 1. bekezdés).

Ez a megállapítás iratellenes: ellentmond egyrészt az ügyben nyomozati szakban beszerzett szakértői véleményeknek, másrészt az elsőfokú bíróság 11.B.216/2017/227. számú ítéletének 13. oldalán írtaknak, miszerint

„14554-10/2016. alatti fehér por, 14554-4/2016. szakvéleményben 1., 3., 4. és 10. pont alatti növényi anyag és por lefoglalását megszünteti és kiadni rendeli [REDACTED] V. rendű vádlottnak, valamint

14554-1/2016. szakvéleménnyel érintett 95 db kapszulahéjba csomagolt por lefoglalását megszünteti és kiadni rendeli [REDACTED] VI. rendű vádlottnak”, hiszen nyilvánvalóan illegális anyag kiadásáról nem rendelkezik a bíróság.

Az ügyben az indítványozótól közvetlenül semmilyen anyag nem került lefoglalásra, közvetlen bűntársainál (V. és VI. rendű vádlottak) azonban igen. A lefoglalt anyagok tekintetében készült alábbi szakértői vélemények szerint az ügyben kábítószernek, kábítószer-prekurzornak, **új pszichoaktív anyagnak nem minősülő anyagok kerültek lefoglalásra:**

VI. rendű vádlottól lefoglalt anyagok tekintetében a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet Szakértői Főosztály Szerves Kémiai Analitikai Szakértő Osztály, Győri Regionális Kábítószer Vizsgáló Laboratórium 29200-801/14555-1/2016.szak. számú szakértői véleménye, valamint az V. rendű vádlottól lefoglalt anyagok tekintetében – többek között, de nem kizárólag - a fent említett intézet 29200-801/14555/2016.szak.; 29200-801/14554-10/2016.szak.; 29200-801/14555-4/2016.szak. **számú szakértői véleményei alapján megállapítható, hogy az összes jelen ügyben lefoglalt anyag nem minősült új pszichoaktív szernek, vagy bármilyen illegális készítménynek.**

Hozzá kell tenni, hogy az első fokú büntetőeljárásban védői indítványra beszerzésre kerültek olyan okiratok (112. számú iratanyag), melyek bizonyítják, hogy az indítványozó közvetlen bűntársától a IV. rendű vádlottól a vádbeli időszakban lefoglalt valamennyi pszichoaktív szer gyanús anyag a lefoglalás időpontjában legális anyagnak minősült.

Az ügyben jelentős szereppel rendelkező személyek tanúkénti meghallgatását sem támogatta az eljáró bíróság, mivel álláspontja szerint az elsőfokú ítélet tényállásában nincs a meghallgatni indítványozott tanúkkal kapcsolatos megállapítás. (12.Bf.305/2018/104. számú ítélet 15. oldal 3. bekezdés)

Ezzel kapcsolatban annyit kell megemlíteni, hogy név szerint egy kivétellel valóban nem említette meg őket az elsőfokú bíróság, azonban az **ő nevükhöz kapcsolható – mintegy 21,5 kg tartalmú** – csomagokat az indítványozó IV. rendű vádlott és bűntársai terhére rótt az ítélet, melyhez a büntetési tétel nagyságán túl jelentős mértékű vagyonelemek társul.

A védelem által indítványozott magánszakértői vélemény beszerzésére pedig nem kerülhetett sor, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság álláspontja szerint „Abból a tényből, hogy az új Be. 2018. július 1. napján hatályba lépett, nem következik, hogy az ezt megelőzően lefolytatott eljárást meg nem történtnek lehetne tekinteni. A Be. 870. § (1) bekezdése alapján a törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt a törvény másként szabályozza. Ezen bizonyítási indítványokról az elsőfokú bíróság már korábban döntött, a másodfokú eljárásban ugyanazon bizonyítási indítványok előterjesztésére került sor. Ily módon a másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által elutasított, majd ismételt előterjesztett bizonyítási indítványnak nem a másodfokú bíróság általi elutasításával nyílt meg a IV. r. vádlottnak és védőjének az eljárásjogi lehetősége a magánszakértői vélemény beszerzésére.” (12.Bf.305/2018/104. számú ítélet 14. oldal 7. bekezdés és 15. oldal első bekezdés)

A fenti állásfoglalás álláspontom szerint ellentétes a jogalkotó szándékával, és a büntetőeljárás törvény céljával. A magánszakértői vélemény okirati bizonyítékról szakértői bizonyítássá történő törvényi átminősítésével nyilvánvalóan egy új lehetőséget kívánt nyújtani a vádlott számára. Hozzá kell tenni, hogy az elsőfokú eljárásban az új Be. hatálybalépése előtt született ítélet.

Figyelembe véve azt is, hogy az elsőfokú eljárástól a másodfokú eljárásnak el kell különülnie – nyilvánvalóan, hiszen az elsőfokú bíróság felülbírálatára hivatott a másodfokú bíróság – nem előre

eldöntött kérdés, hogy a másodfok is ugyanúgy bírál-e el egy indítványt, mint az elsőfok. Ez alól kivételt képezhet, ha a másodfokú bíróság az ügyben elfogult.

Az elfogultsági kifogással kapcsolatosan a törvényszék megismételte azt az álláspontját, hogy a kizárásuk csupán akkor lenne megállapítható, ha az ügy 2016. november 30. után indult volna.

Rögzítésre került, hogy **„A másodfokon eljáró tanács mindhárom tagja valóban eljárnyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában.”**

A fentiekhez hozzáfűzte, hogy „Egyébként a régi Be. 606./B. §-a 2017. április 19. napjától ugyanilyen módon szabályozta ezen kizárási okot. **Nyilvánvalóan mindkét Be. figyelembe vette az AB határozatot. Ily módon a másodfokú bíróság a Be. hatályos rendelkezéseinek megfelelően az ügy felülbírálatában eljárhatott.**”

A büntetőeljárás 2019. február 14. napján jogerősen lezárult.

Ezt követően 2019. március 20. napján érkezett egy átirat a Szegedi Ítéltáblától az indítványozó jogi képviselőjéhez, melyhez csatolták a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.49/2019/2. számú, 2019. február 21. napján kelt, és a Szegedi Ítéltáblához 2019. február 22. napján benyújtott indítványát. Az ítéltábla az előzetes letartóztatás fenntartását elrendelő 37. sorszámú végzés ellen 2018. december 20. napján benyújtott fellebbezés kapcsán kérte észrevételezni a Főügyészségi indítványt.

A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.49/2019/2. számú indítványának harmadik oldalán megjegyzi, hogy „A felterjesztett résziratokból nem állapítható meg, hogy a másodfokon eljáró tanács tagjai között van-e olyan bíró, aki a vádemelést megelőzően a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár-e [...] Amennyiben az így kiegészített iratok alapján megállapítható, hogy az elsőfokú végzés meghozatalában kizárt bíró vett részt, az elsőfokú bíróság végzése, álláspontom szerint, abszolút eljárási szabálysértésre tekintettel felülbírálatra alkalmatlan.”

A Fellebbviteli ügyészség a fenti esetben kérte, hogy az Ítéltábla a támadott végzést helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

Indítványában megjegyezte továbbá, hogy az I-V. rendű vádlottak vádemelést követően fenntartott letartóztatásának tartama a IV. rendű vádlott esetében 2018. szeptember 13. napját követően az egy évet meghaladta, erre figyelemmel a kényszerintézkedéseknek a Be. 291. § (1) bekezdése szerinti felülvizsgálata ezen időponttól esedékessé vált, de azt a törvényszék csak 2018. december 13. napján, az esedékességhez képest három hónappal később végezte el. (Szegedi Fellebbviteli Ügyészség Bf.49/2019/2. számú indítványa 5. oldal 5. bekezdés.)

A Szegedi Ítéltábla 2019. március 26. napján kelt végzésében a felülbírálatot mellőzte, tekintettel arra, hogy az eljárást a Gyulai Törvényszék jogerősen befejezte.

Itt szükséges megemlíteni azt, hogy amennyiben a Gyulai Törvényszék a felülvizsgálatot a törvényes időben végzi el, úgy a fellebbezések folytán a Szegedi Fellebbviteli Ügyészség előbb észlelte volna az általa abszolút eljárási hibának titulált eljárási szabálysértést, így esély mutatkozhatott volna arra, hogy ezen jelentős szabadságvesztések kiszabásának alapjául szolgáló ügyben a másodfokú tanács pártatlan bírák részvételével alakul meg.

Az sem tisztázott, hogy a 2018. december 20. napján benyújtott fellebbezés miként került csupán 2019. márciusában intézés alá úgy, hogy a felterjesztett iratok hiányosak voltak.

II. A megsértett alaptörvényben biztosított jog, és a jogsérelem lényege

Az Alaptörvény XXVIII. cikk

(1) bekezdése: Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(3) bekezdése: A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése: Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

Az ügyben első fokon eljáró bíróság a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény hatálya alatt folytatta le az eljárást.

A törvény 4. § (1) bekezdése kimondja, hogy a vád bizonyítása a vádlót terheli. A (2) bekezdés szerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.

21. § (1) Bíróként nem járhat el,

- a) aki az ügyben mint ügyész vagy a nyomozó hatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hozzátartozója,
- b) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, feljelentő vagy mint ezek képviselője vesz, vagy vett részt, valamint aki ezek hozzátartozója,
- c) aki az ügyben mint tanú vagy szakértő, illetőleg szaktanácsadó vesz, vagy vett részt,
- d) aki az ügyben külön törvény alapján titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött, tekintet nélkül arra, hogy a titkos információgyűjtéssel szerzett adatokat a büntetőeljárásban felhasználták-e,
- e) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései a nyomozási bíróra is irányadók.

43. § (2) A terhelt jogosult arra, hogy

- b) - ha e törvény másképp nem rendelkezik - az eljárási cselekményeknél jelen legyen, az eljárás során az őt érintő iratokba betekintszen,
- c) megfelelő időt és lehetőséget kapjon a védekezésre való felkészülésre,
- d) a védelmére szolgáló tényeket az eljárás bármely szakaszában előadja, indítványokat és észrevételeket tegyen.

(3) A fogva lévő terhelt jogosult arra, hogy

- a) a védőjével, és ha külföldi állampolgár, az államának konzuli képviselőjével a kapcsolatot felvegye, vele írásban és szóban ellenőrzés nélkül érintkezzék,

75. § (1) A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárás jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni.

(2) A bizonyítás a büntetőeljárás járulékos kérdéseinek - különösen a polgári jogi igénynek, valamint a bűnözés megelőzésére és más eljárás kezdeményezésére szolgáló intézkedés szükségességének - elbírálásában jelentős tényekre is kiterjedhet.

77. § (1) A bizonyítási eszközök felderítése, összegyűjtése, biztosítása és felhasználása során e törvény rendelkezései szerint kell eljárni.

78. § (1) A büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz, és szabadon alkalmazható minden bizonyítási eljárás. A törvény azonban elrendelheti egyes bizonyítási eszközök igénybevételét.

(3) A bíróság és az ügyész a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

(4) Nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg.

79. § (1) Tanúként az hallgatható ki, akinek bizonyítandó tényről tudomása lehet.

99. § (1) Ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, szakértőt kell alkalmazni.

(3) Szakértőt a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság alkalmazhat.

Az ügyben másodfokon eljáró bíróság a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény hatálya alatt folytatta le az eljárást. A vonatkozó jogszabályhelyek a következők:

7. § (1) A vád bizonyítására a vádló köteles.

(2) A terhelt nem kötelezhető az ártatlanságának bizonyítására.

(4) A kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.

14. § (3) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül

a) a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként, vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár.

39. § (1) A terhelt jogosult arra, hogy

b) a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság megfelelő időt és körülményeket biztosítson számára a védekezésre való felkészüléshez,

g) bizonyítékot terjesszen elő, indítványt és észrevételt tegyen, az utolsó szó jogán felszólaljon.

163. § (1) A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárás jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás a büntetőeljárás járulékos kérdéseinek elbírálásában jelentős tényekre is kiterjedhet.

(2) A büntetőeljárásban a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a döntését valósághű tényállásra alapozza.

(3) A bíróság az ítélezés során a tényállást a vád keretein belül tisztázza.

164. § (1) A vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, illetve beszerzésének indítványozása a vádlót terheli.

(2) A bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján **szerez** be.

(3) Indítvány hiányában a bíróság bizonyíték beszerzésére és megvizsgálására nem köteles.

165. § A bizonyítás eszközei: a) a tanúvallomás, c) a szakvélemény

166. § (1) A bizonyítási eszközök felderítése, összegyűjtése, biztosítása és felhasználása során a törvény rendelkezései szerint kell eljárni.

167. § (1) A büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz, és szabadon alkalmazható minden bizonyítási cselekmény.

(2) A büntetőeljárásban fel lehet használni azokat a tárgyi bizonyítási eszközöket, amelyeket valamely hatóság - jogszabályban meghatározott feladatainak ellátása során - a büntetőeljárás megindítása előtt vagy azzal egyidejűleg készített, illetve beszerzett.

(5) Nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság, illetve a (2) bekezdésben meghatározott hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők büntetőeljárási jogainak lényeges sérelmével szerzett meg.

168. § (1) Tanúként az hallgatható ki, akinek a bizonyítandó tényről tudomása lehet.

188. § (1) Ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, szakértőt kell alkalmazni.

(2) A büntetőeljárásban szakvéleményt az igazságügyi szakértőkről szóló törvény szerinti szakértő vagy eseti szakértő (a továbbiakban együtt: szakértő) adhat.

190. § (1) A terhelt és a védő szakértő kirendelését indítványozhatja, az indítványban megjelölheti a szakértő személyét. Az indítványról a bíróság, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság határoz.

(2) A terhelt és a védő szakértőnek magánszakértői vélemény elkészítésére adhat megbízást, ha
a) a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság a szakértő kirendelésére vonatkozó indítványukat elutasította, vagy

b) az ügyészség vagy a nyomozó hatóság nem az indítványukban megjelölt szakértő kirendeléséről határozott.

(3) Ha a terhelt vagy a védő indítványa olyan tény szakértő általi megállapítására vagy megítélésére irányul, amelyet az ügyészség vagy a nyomozó hatóság által kirendelt szakértő által készített korábbi szakvélemény már vizsgált, magánszakértői vélemény elkészítésére akkor adható megbízás, ha a terheltnek vagy a védőnek a 197. § (1)-(2) bekezdés szerinti eljárásra vonatkozó indítványát elutasították. Ha a korábbi szakvéleményt a terhelt vagy a védő indítványában megnevezett szakértő készítette, magánszakértői vélemény elkészítésére megbízás nem adható.

592. § (2) Az elsőfokú bíróság ítélete részben megalapozatlan, ha

a) az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg,

b) a tényállás részben felderítetlen,

c) a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával,

d) az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

593. § (1) A másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát kiküszöböli, ennek során

a) a tényállást kiegészíti, illetve helyesbíti, ha a helyes tényállás az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján megállapítható,

b) az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a vádlott felmentésének vagy részbeni felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének vagy részbeni megszüntetésének van helye.

(3) A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a helyesbített, kiegészített, illetve az eltérően megállapított tényállás alapján bírálja felül.

594. § (1) A másodfokú bírósági eljárásban bizonyítás felvételének a részbeni megalapozatlanság, az eljárási szabálysértés kiküszöbölése érdekében, és akkor van helye, ha a fellebbezésben új tényt állítottak, vagy új bizonyítékra hivatkoztak.

A tisztességes eljáráshoz való jog – a rendelkezésre álló szakirodalom szerint – a bírósági eljárással szemben támasztott **eljárási garanciák rendszerét** jelenti. A jogállamiság elvének immanens, lényegi tartalmi eleme. Nem egy nevesített alapjog, hanem olyan gyűjtőfogalom, amely önálló jogosítványokként is értelmezhető jogokból áll, amelynek az adott eljárásban való együttes megvalósulása esetén beszélhetünk a tisztességes eljáráshoz való jog elvének megvalósulásáról.

Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III.1.) AB határozatában megerősítette, hogy a fair trial követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően az egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.

Az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is.

A tényállásban részletezett büntetőügy annak megindulását követően – az eljárás minden szakaszában – tartalmazott az indítványozó tekintetében olyan - többségében - törvényben explicit nem rögzített eljárási hibákat, melyek összességükben eredményezték az eljárás tisztességtelenségét.

Az a) alponthan részletezett tényállás alapján az indítványozónak jelentősen sérült a védelemhez való joga, hiszen a nyomozóhatóság / vádhatóság által kezdeményezett, az eljárás lefolytatásának helyétől és a védő székhelyétől mintegy 160 km távolságra lévő Intézményben történő elhelyezésnek nem volt olyan indoka, amely egyensúlyban lett volna a védelemhez való joggal. Tekintettel arra is, hogy a telefonos kommunikáció sem volt biztosítva – igen hosszú ideig – a vádlott részére, az indítványozó és védője nem tudtak érdemben felkészülni a védekezésre.

Az eljáró hatóságok a védői panaszra érdemben nem reagáltak, és az indítványozói álláspont szerint a „nyomozás érdekeinek” védelmét visszaélészerűen alkalmazták.

A b) alpontban részletezett tényállás több problematikát is felvet.

A „szakkérdés” „jogkérdés” közötti különbségtételt több tanulmány is tárgyalja, azonban a határvonalak nincsenek egyértelműen meghúzva.

Számos alkotmánybíróági határozat taglalja, hogy a bírói mérlegelés körébe tartozó kérdésekben az Alkotmánybíróság nem kíván állást foglalni, mint ahogyan abban sem, hogy a Magyarország területén működő bíróságok ítélkezési gyakorlata miként alakul.

Jelen esetben azonban támpontul szolgál a büntetőeljárás törvény, melynek mind korábban, mind jelenleg hatályban lévő rendelkezése szerint, ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, szakértőt kell alkalmazni.

Az ügyben szóban forgó új pszichoaktív szerek mibenlétének megítélése nyilvánvalóan szakkérdés kell, hogy legyen, hiszen az eljáró nyomozóhatóságok a lefoglalt anyagok tekintetében haladéktalanul igazságügyi szakértőket rendeltek ki annak megállapítására, hogy a lefoglalt anyagok a Btk. tényállása alapján új pszichoaktív szernek minősülnek-e.

Az szakértői vélemények alapján a **lefoglalt** anyagok **többsége** a lefoglalás időpontjában a vonatkozó jogszabályok szerint új pszichoaktív szernek minősült, melyek tekintetében az indítványozó a bűnösségét tényszerűen nem tagadta. A megvizsgált anyagok tekintetében a szakértői vélemények pontos név- és vegyület meghatározást tartalmaztak, pontosan megjelölve az anyagok hatóanyagtartalmát.

A **le nem foglalt** anyagok tekintetében azonban nem állt rendelkezésre információ, hogy azok meg nem léte esetén egyértelműen és **kétséget kizáróan** megállapítható-e, hogy azok a vád tárgyává tett cselekmény (megszerzés / értékesítés) idején új pszichoaktív szernek minősültek-e, vagy jogszabályi szabályozás alá nem eső, egyéb készítményeknek.

A **nullum crimen sine lege** büntetőjogi alapelv szerint, amit a törvény nem nyilvánít büntetendőnek az adott időpontban, azért senkit nem lehet büntetőjogi felelősségre vonni.

Az új pszichoaktív szerek nem egyenlők a kábítószerekkel, hiszen amennyiben egy büntetőjogi megítélés alá esnének, a törvényalkotó egy tényálláson belül rendelné büntetni a pszichoaktív szereket a kábítószerekkel. Az új pszichoaktív szer büntetőjogi szabályozása abban is jelentősen eltér, hogy az azok képleteit és megnevezését tartalmazó **keretjogszabály folyamatosan módosul**, bővül.

Az ilyen jellegű ügyekben készült szakértői vélemények minden esetben tartalmazzák, hogy egy vizsgált hatóanyag vagy vegyület mikortól minősül új pszichoaktív szernek – esetlegesen kábítószernek – és, hogy a lefoglalás időpontjában annak minősült-e vagy sem.

Tárgyalt esetben a bíróság azzal, hogy szakkérdést jogkérdésnek minősített, és bírói mérlegelés körébe vonta az egyébként szakértői kompetenciát, vállalta annak a következményét, hogy a vádlottakat olyan cselekmény elkövetésében mondja ki bűnösnek, ami nagy eséllyel a cselekmény időpontjában nem minősült bűncselekménynek.

A jogbiztonságnak magában kell, hogy foglalja a visszaható hatály tilalmát, mely jelen eljárásban nem érvényesült.

A tényállásban említett azon másodfokú bírósági tényállítás pedig, amely szerint az ügyben valamennyi lefoglalt anyag pszichoaktív anyagnak minősül, tényszerűen iratellenes, mellyel a másodfokú bíróság megsértette az *indokolási kötelezettségét* is amely szintén a tisztességes eljáráshoz való jog immanens eleme.

A fenti problematika kapcsán sérült az indítványozónak az *eljárás közvetlenségéhez való joga* is, mivel az *eljárás egészében* nem került abba a helyzetbe, hogy az ügyben kirendelt szakértőhöz kérdést intézhessen, vagy észrevételt tegyen.

Az Alkotmánybíróság korábban kifejtette: „[...] az igazság feltárásának az a legmegfelelőbb módja, ha az ítékezésben független és pártatlan bíróság nyilvános tárgyaláson, a bizonyítás tekintetében egyenlő jogokkal résztvevő felek aktív közreműködésével lefolytatott eljárás eredményeként, közvetlen észlelése útján szerzett bizonyítékok szabad mérlegelésével állapítja meg a büntető felelősségre vonás eldöntéséhez szükséges tényeket.” (ABH 2004, 241, 266.)

Az Alkotmánybíróság több ízben kifejtette azt is, hogy a tisztességes eljárásnak „(...) általánosan és nem vitatottan elismert eleme a >>*fegyverek egyenlősége*<<, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” [6/1998. (III.11.) AB határozat, ABH1998, 91,95,96.]

Szintén a szakirodalomban foglaltak szerint (Somody Bernadette, Sári János Alapjogok Alkotmánytan II.) a fegyverek egyenlőségének egyik feltétele a felek mindegyikének személyes jelenléte az eljárási cselekmények sorában, illetve egyes eljárási szereplők – pl. szakértők - megtartása semleges pozícióban.

A joggyakorlat számára készült büntetőeljárási jogi kommentár (HVG-Orac) XXVIII. fejezete említést tesz azokról az esetekről, melyekben nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság, résztvevők büntetőeljárási jogainak lényeges sérelmével szerzett meg.

A kommentár szerint „ez a fordulat akkor tehet szert önálló jelentőségre, ha a beszerzett bizonyíték önmagában ugyan nem törvénysértő, de az eljárás résztvevője a bizonyítási eljárásban nem gyakorolhatta az őt megillető jogokat.

Ezek az eljárási szabálysértések nemcsak a bizonyítási eljárással kapcsolatosak, hanem általánosabb jelentőségük is van. *Sérthetik a védelem jogát és általában a tisztességes eljárás követelményeit.* Gyakran tehát nem a 167. § (5) bekezdésének megsértéseként, hanem a törvényben "nevesített" eljárási szabálysértésként értékelendők, pl. mint a jelenléti jog, az indítványtételi jog, az irattanulmányozási jog, a másolathoz való jog megsértése stb.”

A jelen indítványban vázolt büntetőügyben a vád szerinti cselekmény egytől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő azzal, hogy a bűnszervezetként történő minősítés miatt a

szabadságvesztés büntetést fegyházban kell végrehajtani és az elítélt feltételes szabadságra nem bocsátható.

Egy ilyen súlyos törvényi fenyegetettségű bűncselekmény esetében – ahol a vádlottak jelentős része a nyomozás kezdetétől előzetes letartóztatásban vannak, melynek végrehajtási fokozata szintén fegyház – különös tekintettel kell lenni arra, hogy a vádlottakat illető eljárási jogosultságok érvényre juthassanak.

A fenti indokoláshoz szorosan kapcsolódnak a tényállás c) pontjában részletezettek is, tekintettel arra, hogy mind az első- mind a másodfokú bíróság olyan személyek meghallgatását mellőzte, mely személyek kapcsán az ítélet minősítést érintő megállapításokat tett, és ezeket a vádlottak terhére értékelte.

A nyomozati iratanyag 13.900 oldal terjedelmű, de az elsőfokú eljárásban a vádhatóság által vádmódosítást eredményező információkat nem tartalmaz.

Jelen személyek meghallgatása nem csupán a megállapított ítéleti tényállás, „pszichoaktív szer” mennyiség, és a büntetés kiszabás körében lett volna jelentős, hanem a több millió forintot elérő vagyonekobbzás mértéke kapcsán is.

Annak ellenére, hogy az indítványozó és védője a bírósági szakban több indítványt tett az ügyészség által megemlített személyek tanúkénti meghallgatására, a bíróság rendre figyelmen kívül hagyta ezeket, olyannyira, hogy az elsőfokú bíróság gyakorlatilag nem is rendelkezett az előterjesztett indítványokról.

A büntetőeljárási törvényben foglalt bizonyításra vonatkozó rendelkezések figyelmen kívül hagyásával a bíróság nem a bizonyítékok mérlegelését végezte, hanem bizonyítékokat – így a tanúvallomásokat - a mérlegelésével pótolta, és ezeket ítéleti tényállásába emelte.

Fontos megjegyezni, hogy a bírósági eljárásban a IV. rendű vádlottat érintően az eljáró bíróságok **egyetlen vádlott és védője által előterjesztett bizonyítási indítványnak sem adtak helyt**, ellenben az eljáró elsőfokú bíróság a vádhatóság valamennyi bizonyítási indítványában foglaltakat haladéktalanul teljesítette. Másodfokon a vádhatóságnak bizonyítási indítványa nem volt.

Az eljárás egészét tekintve tényként kijelenthető, hogy a büntetőeljárási törvényben foglalt – bizonyításra vonatkozó – rendelkezések kizárólag a vádhatóság vonatkozásában kerültek megtartásra, a szakértői tudás kizárólag a vádat szolgálhatta, azon tény mellett, hogy mindezen szakértői bizonyítás rendkívül tetemes költségét a vádlottaknak – így az indítványozónak is – kell megfizetnie.

Az elsőfokú és a másodfokú bíróság **meg sem kísérelte** a tényállás alapos, hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázását.

Szorosan kapcsolódik ide az e) pontban írt tényállás, miszerint az első fokú eljárás lezárását követően hatályba lépett Be. a magánszakértői vélemény beszerzésének lehetőségével új eszközt teremtett a védelemnek állításai igazolására.

A másodfokú bíróság csírájában fojtotta el a védői kezdeményezést. Döntését - az indítványozói álláspont szerint - a törvény egyoldalú és önkényes értelmezésével indokolta, miszerint az elsőfokú bíróság bizonyítási indítványt elutasító döntését követően, - melyet az elsőfokú bíróság még a régi Be. hatálya alatt hozott, - a másodfokú bíróság első nyilvános üléséig - amely eljárás azonban már az új Be. hatályba lépése után kezdődött – a vádlott beszerezhetette volna a magánszakértői véleményt.

A védelem álláspontja az volt, hogy mivel a másodfokú eljárás az elsőfokútól elkülönül, és csupán a másodfokú eljárás tartozik az új büntetőeljárás törvény hatálya alá, elsődlegesen a másodfokú bíróságnak kell döntenie arról, hogy kívánja-e kiküszöbölni az elsőfokú bírósági ítélet megalapozatlanságát, avagy sem.

Az indítványozói álláspont szerint a vádlott ezen új törvény által biztosított lehetőségtől való megfosztása is olyan eljárásjogi szabálysértés, mely nem abszolút jellegű ugyan, azonban az eljárás tisztességtelenségét alátámasztó jogsérelem, hiszen a vádlott eljárási jogai megsértésének **sorozatos jellegét** támasztja alá.

A tényállás d) pontjában írt jogsérelem kapcsán, - miszerint mind a letartóztatás fenntartása, mind a másodfokú eljárás lefolytatása során az eljárásból kizárt bírákból álló tanács járt el – a védelem a törvénytől írt levelében az alábbiakat hangsúlyozta, melyekre továbbra is hivatkozik:

A vádlottnak és védőjének tudomása van arról, hogy hogyan rendelkezik a 2017. évi XC. törvény (új Be.) a bírák kizárásáról 869. § (1) bekezdése, azonban ezzel kapcsolatosan világosan fogalmaz a 25/2017. (X.17.) Alkotmánybírósági határozat, melynek releváns rendelkezéseit az alábbiakban idézem.

„[29] 3. Az indítványok elutasítása ellenére fennmarad az azokra okot adó kérdés, hogy milyen szabályok alapján kell eljárni azokban az ügyekben, amelyek a 21/2006. (XI.30.) AB határozat közzétételkor folyamatban voltak, vagy ezt követően, de a Be. módosítása előtt indultak.

[30] Az Alkotmánybíróság határozatának erga omnes kötelező hatályát az alkotmányos követelményt jogszabályba foglaló jogalkotói döntés nyilvánvalóan nem ronthatja le. A derogációs tilalom vonatkozik az időbeliségre, tehát a jogalkotó nem korlátozhatja az alkotmányos követelmény alkalmazását valamilyen jövőbeli időponttól kezdődő időszakra, és vonatkozik az eljárás szakaszaira is, tehát a nyomozás elrendelésével kezdődő büntetőeljárás egészére irányadó, nem korlátozható az ügyek bíróságra érkezésére.

[31] Azon ügyekben tehát, amelyekben nem lehet alkalmazni a Be.-be épített módosított kizárási szabályokat, a bíróságoknak közvetlenül kell figyelembe venniük a 21/2016. (XI.30.) AB határozattal megállapított alkotmányos követelményt. Az alkotmányos követelmény alkalmazása ugyanakkor mindig konkrét ügyekhez kapcsolódik, azoktól nem szakadhat el. Ebből egyszersmind az is következik, hogy nincs lehetősége az Alkotmánybíróságnak arra, hogy hivatalból egyenként megvizsgálja az általános hatáskörű bíróságok előtt folyamatban lévő azon ügyeket, amelyekben felmerül az alkotmányos követelmény érvényesítése. Ez az eljáró általános hatáskörű bíróságok feladata.

[32] A 21/2016. (XI.30.) AB határozatával az ügyek sokféleségét és a jogbiztonságot mérlegelve az Alkotmánybíróság nem rendelte el a lezárt ügyek felülvizsgálatát. A határozata meghozatalakor jogerősen befejezett ügyek tekintetében tehát a 21/2016. (XI.30.) AB határozat nem hozott létre új jogorvoslati okot, és az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló lejárt határidőket sem élesztette fel.

[33] Azokban az ügyekben viszont, amelyek a 21/2016. (XI.30.) AB határozat közzétételkor folyamatban voltak, vagy amelyek a közzétételt követően indultak, de nem esnek a Be. módosított szabályának hatálya alá, a 21/2016. (XI.30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményt alkalmazni kell. Az alkalmazási kötelesség alól csak kényszerítő okon alapuló kevés kivétel képzelhető el. Ilyen kivétel lehet, ha a kizárási szabály alkalmazása esetén nem lenne olyan bíró vagy bírósági tanács, amely eljárhatna az ügyben, és az így keletkező akadály a bíróságok rendelkezésére álló igazgatási eszközök alkalmazásával (kirendelés, más ügyszakos bíró ideiglenes kijelölése) sem volna elhárítható. A bíróságoknak ez a kötelezettsége az Alaptörvény 28. cikkén alapul, mely szerint a jogszabályokat (többek között) az Alaptörvénnyel összhangban kötelesek értelmezni {2/2013. (I.23.) AB határozat, Indokolás [49]}. Ha pedig az Alkotmánybíróság megadta a kötelező értelmezést, akkor attól nem térhetnek el. Erre a Be. támadott rendelkezéseitől függetlenül a vizsgált ügyekben is lehetőségük van.

[34] Az alkotmányos követelmény figyelembevételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre fogja megállapítani. Az alkotmányos követelmény figyelmen kívül hagyásának jogkövetkezménye az említett kényszerítő körülményen alapuló egészen kivételes esetektől eltekintve – ha az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésére hivatkozó alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. előírásainak és megalapozottnak bizonyul – csak az érintett bírósági döntés megsemmisítése lehet.”

A rendelkezésre álló iratok és adatok alapján (melyekbe beleértendő a Gyulai Törvényszék hivatalos honlapján közzétett bírói névsor is) a Gyulai Törvényszék bírái közül [REDACTED] bírák jelen ügyben nem jártak el korábban.

Az eljáró törvényszéki tanács az ítéletében elismerte, hogy az ügyben eljárta, azonban álláspontja szerint a törvényalkotó figyelembe vette az alkotmányos követelményt, amikor az átmeneti rendelkezéseket megalkotta.

Az indítványozó álláspontja szerint az előző oldalakon részletezett anyagi és eljárásjogi szabálysértések összessége – melyeket a másodfokú bíróság érintetlenül, így orvosolatlanul hagyott, sőt, eljárásával megerősítette a korábban eljárta tanács által elkövetett jogszabálysértéseket – kétséget kizáróan igazolja, hogy a másodfokon eljárta tanács nem volt elfogulatlan, így eljárásától nem volt remélhető azon garanciák megteremtése, melynek következtében a másodfokú ítélet – az alapjául szolgáló tényállással egyetemben - aggálytalanul elfogadható-, az annak alapjául szolgáló eljárás pedig részrehajlás nélküli és tisztességes lenne.

A fenti érvelésen túl azok az eljárási hibák, miszerint a letartóztatás felülvizsgálata 3 hónapot késett, valamint a védelemnek – a tényállásban írtak szerint – lehetősége sem volt az ügyészi indítványban foglaltakra reagálni, az eddigiekben felsorolt eljárásjogi szabálysértések jelentőségét csupán növelték.

A Tisztelt Alkotmánybíróság a függetlenség és pártatlanság követelményével több ízben foglalkozott. Korábban megfogalmazott álláspontja szerint „A bírósági eljárásokban a pártatlanság követelményének érvényesülését az eljárási törvények hivatottak biztosítani” (3192/2017. (VII.21.) AB határozat, Indokolás [15]) [...] Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát.[...] A bírói pártatlanság tekintetében még a külső látszat is jelentős szerephez jut, ugyanis annak elvesztése a bíróságok működésébe és döntéseibe vetett közbizalom megrendülésének kockázatát hordozza.”

III. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés és a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség

A II. pontban a tisztességes eljáráshoz való jog különböző immanens elemein keresztül levezettem, hogy az adott ügyben milyen – nem csupán eljárási – szabálytalanságok vezettek ahhoz, hogy az eljárás összességében véve sértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő alkotmányos jogát, és ezzel összefüggésben személyi szabadságától való megfosztására is jogszabálysértő módon került sor.

A Tisztelt Alkotmánybíróság korábban kifejezésre juttatott álláspontja szerint a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan avagy nem tisztességes.

Az indítványozó tisztában van cselekménye társadalmi megítélésével, és azzal, hogy a terhére róttak miatt erkölcsileg elítélhető. A jogszabályok önkényes értelmezése, a vádlott eljárási jogainak csorbítása és ellehetetlenítése azonban nem szolgálhat erkölcsi megítélés érvényre juttatásának eszközeként. A jogalkotó által hozott jogszabályok betartásával juttathatja érvényre az Állam a jogos büntetőigényét, azonban egy jogállamban elvárás, hogy mindez garanciális követelmények betartásával történjen.

A tisztességes eljáráshoz való jog garanciái akként összegezhetőek, hogy a jogok hatósági érvényesítése olyan eljárásban történjen, amely biztosítékot jelent a törvényes és elfogulatlan döntésre.

A jelen indítványban részletesen leírt anyagi és eljárási szabálysértések összességében tekintve, sorozat jelleggel tették lehetetlenné a vádlott védekezését, mindezt annak tükrében, hogy a Büntetőeljárási törvény rendkívül szűken szabja meg azokat az „abszolút” eljárásjogi hibákat, melyekre tekintettel felülvizsgálati indítvány alapítható. Ezen okból kifolyólag a bíróságok törvény keretein belül történő mozgástere rendkívül tág, hiszen a határok nincsenek egyértelműen kijelölve. A felsorolt szabálysértések egyenként is és összességükben is befolyásolták a végső bírói döntést, melynek következtében az indítványozó 5 év 10 hónap fegyházban végrehajtandó szabadságvesztést tölt.

A büntetőeljárási törvény nem rendelkezik azokról az esetekről, amikor a bírói mozgástér olyan szélesre tágul, amelyet a szűken értelmezett jogszabály még eltűr, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye pedig nem. Az Alkotmánybíróság az egyetlen bírói fórum, amely az alaptörvényben foglalt alapjogok érdekében a bírói eljárást pozitív értelemben „kontroll alá vonhatja”, amely zsinórmértékül szolgálhat a jogalkalmazás számára. Az alkotmánybíróság kontrollja nélkül az Alaptörvényben foglalt alapjogok könnyen kiüresedhetnek, megfoghatatlanná, elvi jelentőségűvé válhatnak, amelyek a gyakorlat számára semmit nem jelentenek.

Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről van szó, tekintettel arra, hogy a büntetőjog alapvetései, alapelvei így az „in dubio pro reo” „nullum crimen sine lege” súlyukat veszítik, és csupán az egyetemi tankönyvek lapjain találkozunk velük.

Az alapjogok érvényesülésének hiányát egyértelműen mutatja az a bírói hozzáállás, amely szerint az Alkotmánybíróság által határozatában megfogalmazott követelmények (25/2017. (X.17.)) jogkövetkezmények nélkül figyelmen kívül hagyhatók.

A büntetőeljárásba és a büntetőbíráskodásba vetett bizalom tehát alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, melynek jogállami kontrolljára az Alkotmánybíróság hivatott.

V. Kérelem

A fentiekre tekintettel kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, állapítsa meg, hogy a Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/227. számú ítélete, valamint a Gyulai Törvényszék 12.Bf.305/2018/104. számú ítélete, és az azok alapjául szolgáló eljárások sértik Németh Ádám indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) (3) és (4) bekezdéseiben, valamint az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésében deklarált jogait, és elsődlegesen mind az első- mind a másodfokú-, másodlagosan a másodfokú ítéletet az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. 43. § (1) bekezdése alapján helyezze hatályon kívül, és utasítsa az eljárt bíróságot/bíróságokat új eljárás lefolytatására.

Tekintettel arra, hogy a fenti ügyben az indítványozó 2016. június 20. napja óta előzetes letartóztatásban – később letartóztatásban – volt, 2019. február 14. napjától jogerős szabadságvesztését tölti fegyház fokozatban, és arra, hogy az eljárási szabálysértések orvoslása esetén a büntetés kiszabása során jelentős enyhítés várható, kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a büntetés végrehajtását az Abtv. 61. § (1) b) pontja alapján szíveskedjen felfüggeszteni.

Kelt. Szombathely, 2019. május 22. napján

Tisztelettel:

Dr. Ipkovich Eszter ügyvéd
Németh Ádám indítványozó jogi képviselője

Mellékletek:

- ügyvédi meghatalmazás (2 db.) Németh Ádám indítványozó, és az indítványozó édesanyja, [REDACTED] által az eljáró ügyvédnek adott meghatalmazás az indítványozó fogvatartására tekintettel)
- nyilatkozat név közzétételéről
- védői indítvány átszállítás kapcsán (panasz) 2016. július 26.
- határozat panasz elutasításáról Vas Megyei Főügyészség 2016. augusztus 3.
- határozat bűnügyek egyesítéséről Békés Megyei Rendőr- főkapitányság 04000/59-743/2016.bü
- B.706/2016-349/III. számú vádirat (Békéscsabai Járási Ügyészség)
- Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/81. számú tárgyalási jegyzőkönyv
- Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/121. számú tárgyalási jegyzőkönyv
- Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/162. számú tárgyalási jegyzőkönyv
- védői bizonyítási indítvány 2018. február 28.
- Békéscsabai Járási Ügyészség B.706/2016-387/I. számú észrevétel védői bizonyítási indítványra 2018. március 5.
- Békéscsabai Járási Ügyészség B.706/2016-402/I. számú bizonyítási indítvány 2018. április 3.
- végzés védői bizonyítási indítványok elutasításáról Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/205. 2018. május 3.
- Békéscsabai Járási Ügyészség B.706/2016-422 számú vád kiegészítés 2018. május 8.
- Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/215. számú tárgyalási jegyzőkönyv
- Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/227. számú ítélete
- Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 12.Bf.305/2018/25. számú tájékoztatása
- Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 12.Bf.305/2018/37. számú végzés letartóztatás fenntartásáról 2018. december 13.
- védői fellebbezés letartóztatás fenntartásáról szóló végzés ellen 2018. december 20.
- védői indokolt fellebbezés a Békéscsabai Járásbíróság 11.B.216/2017/227. számú ítélete ellen 2019. január 10.
- Békés Megyei Főügyészség Bf.740/2017/13-27. számú átirata
- Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 12.Bf.305/2018/99. számú jegyzőkönyv nyilvános ülésről
- Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 12.Bf.305/2018/104. számú ítélet
- Szegedi Ítéltábla Bpkf.II.109/2019/2/I. számú átirata védőnek
- Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.49/2019/2. számú átirata Szegedi Ítéltáblának
- védői észrevétel Szegedi Ítéltáblának 2019. március 27.
- Szegedi Ítéltábla Bpkf.II.109/2019/4. számú végzése felülbírálat mellőzéséről
- védői nyilatkozat kérése Szegedi Fellebbviteli Ügyészséghez 2019. április 8.
- Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.49/2019/9. számú válasza védő részére